

het vanzelf, dat de wedergeboorte in niets minder bestaan kan dan daarin dat God de Heilige Geest weer tot hem inkeert en woning bij hem maakt.

Nu kan de Heilige Geest intusschen ook op allerlei *uitwendige* wijze met den zondaar in gemeenschap treden. Zoo was het een tijdlang bij Saul. Zoo was het bij de kunstgaven van Abiathar en Balaam. Zoo was het en is het alle eeuwen door met alle ambtelijke gaven en charismata. Dit zijn ook gaven of werkingen van den Heiligen Geest, die aan een persoon, hij zij dan bekeerd of onbekeerd, worden meegegeven niet om hem te zaligen, niet om hem van dood *levend* te maken, maar om hem te bekwalen voor 's Heeren dienst en hem tot een instrument in 's Heeren hand te stellen.

Doch natuurlijk met deze uitwendige gaven en werkingen van den Heiligen Geest heeft de wedergeboorte niets uitstaande. De wedergeboorte is heel iets anders. In de wedergeboorte huwt de Heilige Geest zich voor eeuwig aan de ziel des menschen. De Heilige Geest keert bij haar in om eeuwig bij haar te wonen. En wel niet lijdelijk bij haar in te wonen, maar bij haar in te wonen als haar Schepper en haar God. Vandaar dat de Heilige Geest, waar Hij alzo wederkeert tot de ziel leek, om eeuwiglijk bij haar te blijven, die ziel niet aan zichzelf overlaat, maar de teugels aangrijpt om die ziel te leiden en te beheerschen; en wel haar alzo aangrijpt, dat er een geheel *omkeer* tot stand komt in haar neiging en aandrif, in haar innerlijke roerselen, in haar vermogens en eigenschappen. Want wel blijft dit alles in aard en wezen wat het vroeger was, maar de richting waarin ze zich bewegen, wordt in haar tegendeel omgezet. Wat drong, dreef en neigde *ten kwade*, dringt, drijft en neigt onder deze inwerking van den Heiligen Geest *ten goede*. Wat van God afging, neigt nu naar Hem toe. Wat drong naar zonde en Satan, dringt en perst nu van zonde en Satan af. En deze ommekeer grijpt plaats zowel in den wortel van ons leven, als in onze vermogens, zoodat de werking van den Heiligen Geest tegelijk onze diepste levensvezel raakt, en tegelijk een ommekeer tot stand brengt in het *bestaan* van onze ziel.

Was nu de mensch zoo aangelegd, dat wat in den wortel van zijn wezen plaats grijpt ook terstond volgreed en rijp naar buiten trad, zoo zou elk wedergeborene op hetzelfde oogenblik gelooven, zich bekeeren en belijden. Maar aldus is de aard des menschen niet. In het kindeke Calvinia scholen reeds toen hij in de wieg lag al de uitmuntende gaven en vermogens, die later in zijn gehele denkkracht en onweerstaanbare kracht van wil zijn uitgekomen; maar aan het kindeke Calvinia was van dit alles nog niets te bespeuren. Het kindeke Calvinia kon nog niet eens spreken, laat staan denken of wilskracht oefenen. Gods weg met den mensch is dus veelalder alzo, dat Hij in het ontvangen en geboren kindeke wel de kiem, het zaad of den wortel van al deze gaven en vermogens inlegt, maar dat Hij deze gaven en vermogens nog lange jaren schuilt laat blijven, om eerst later bij het opgroeien te laten uitkomen, wat Hij in het verborgene, in 's moederschoot, in zulk een kindeke wrocht. En zoo nu ook gaat het bij de wedergeboorte toe. Ook daarbij houdt de Heere zich aan de ordinantie die Hij voor den mensch in de schepping gegeven had. Een ordinantie hierin bestaande, dat Hij eerst in het verborgene de gaven des Heiligen Geestes tebedeelt, en in die gave de kiem van het geloof; maar dat Hij hetgeen in het verborgene gewrocht werd, eerst nog schuilt laat, om het eerst later te doen uitkomen. Dit is geen afwijking van de Scheppingsordinantie, maar juist in overeenstemming met de ordinantie, die God in de schepping voor zijn menschenkind gaf. Juist dit echter dwingt ons, om ook naar tijdsorde de bekeering van de wedergeboorte al te scheiden. Wie niet wedergeboren is, kan zich niet bekeeren; maar wel kan het zaad der wedergeboorte lange jaren in uw ziel schuilen, zonder dat het in de bekeering opbloeit.

KUYPER.

„De helm der zaligheid”

En neemt den helm der zaligheid.
Efeze 6: 17a.

Een diensnecht des Heeren moet een krijgsnecht zijn.

Ondanks het: *Vrede op aarde*, dat door Gods engelenkoren over Bethlehems velden is uitgezongen, blijft het tot op de wederkomst des Heeren *een strijd op aarde*. „Ik ben niet gekomen om vrede te brengen,” sprak Jezus tot zijn discipelen, „maar het zwaard.”

Dit karakter van een strijder, dat elk kind van God dragen moet, is door Jezus' apostelen dan ook zoo ernstig opgevat, dat ze ons, zelfs breedvoerig, geheel de *wapenrusting* tekenen, waarin de Christen behoort op te treden, om „alzoos sterken verstand te doen” en te overwinnen ten einde toe. En als Jezus op Pathmos aan Johannes verschijnt, legt hij nogmaals op dit strijdend karakter van zijn aardse kerk zoo vollen nadruk, dat het in zijn vermaan aan elk der zeven kerken van Klein-Azië telkens heet: „*Wie overwint*, hem zal ik geven, „teit dan te eten van den boom des levens, „teit om een pilaar te worden in den tempel mijns Gods.”

Nu teekent met name de apostel Paulus ons die wapenrusting in het beeld van een Romeinsche soldaat, geharnaat om de borst, met het schild in de ééne en het zwaard in de andere hand, en op het hoofd gedekt met een gedachten helm, waar speertoot noch zwaardslag doorheen drong.

Dat beeld schetst de apostel ons in forsch, manlijke trekken, als van een Christenheid, die op dood en leven strijdt met den Vorst der duisternis. Een beeld dat men in al zijn

kloekheid en verheven schoonheid moet bewonderen hebben, om al de lafheid in te zien van het caricatuur dat ons het Leger des heils ervan biedt.

De krijgsnecht des Heeren moet, zoodra het op de teekening aankomt, altoos *beeld* blijven, en wie dit in een rood of blauw pakje op tamelijk kinderachtige wijze na gaat bootsen, moge de ijdelheid prikkelen en opzien baren, maar maakt zich op heilig terrein belachelijk en verderft iets van de majesteit der Heilige Schrift.

Doch evenzeer heft ge u te wachten voor de ontledkunde van uw verstand, die er op uit is, om elken afzonderlijken trek in zulk een beeld te ontleden.

De krijgsnecht dien Paulus ons teekent is en blijft een afgewerkt en afgerond beeld, dat in zijn geheel overzien moet worden, en alleen in zijn geheelheid den vollen, aangrijpenden indruk op uw hart kan maken.

Ge ziet dan als voor oogen den Romeinschen soldaat, die geen moeite gespaard heeft om zich te oefenen; die geen kosten ontzag om zich naar den regel der vechtkunst te wapenen; en aldus uitgerust en uitgedost ziet ge hem met iets van den moed der leeuwen in het oog, de banier volgen die vooruit wordt gedragen, en straks, als de vijand opdaagt, tegen dien vijand het zwaard opheffen, om liever zelf te sterven, dan dat hij zijn veldheer beschamen zou.

En zoo nu moet ook de strijd des Christens op aarde zijn. Niet gelijk zoo menig een, die het beeld van den Christenstrijder bij de schutterij ten plattelande schijnt te zoeken, en deswege niets doet om zich te oefenen, te wapenen of te denken, en wel levenslang op de lijst der Christenen staat, maar zonder ooit zich in den harden strijd gewaagd te hebben, of immer het heldenvuur zich te hebben voelen gloeien in de borst.

Een Christenstrijder moet niet alleen *leefde*, maar ook *haat* kennen. *Liefde* voor zijn hemelschen Veldheer, maar ook *haat* tegen zonde en Satan; en wie nog nimmer iets van deze energie van den haat in zijn ziel voelde opwaken, heeft ook nog nimmer de volle spierkracht der liefde genoten.

Herlezing van wat onze Heidelbergse over de bekeering zegt, doet zelfs ernstigen twijfel rijzen, of het in zoo slappe, matte taal wel ooit tot deugdelijke, daadwerkelijke bekeering kwam.

Maar al ontleden en splitsen we het beeld van den Christenstrijder niet, toch is het niettemin plicht, dat we ons rekenschap geven van de apostolische combinatie. Zoo hier, dat de apostel *den helm* combineert met de *zaligheid*.

Hij doet dit twee malen. Eens in het woord dat boven deze meditatie staat, en eens in zijn brief aan de kerk van Thessalonica (1 Thess. 5:8).

Die bijeenvoeging van *den helm* met de *zaligheid* is dus opzettelijk; is wel doordacht; en de Schrift wil dat we hier op merken zullen.

Wat doet nu de *helm*?

Antwoord: De helm dekt het hoofd, en daarmee het eelste en teederste deel van ons lichaam, waarin heel onze persoon tot uiting komt. Als er twee handgemeen zijn, trekt zich de woede waarmee ze op elkander aanvallen in het hoofd samen, tintelt in beider oog, schreeuwt uit beider mond, en ze weten het, dat zoo het hoofd gemaakt wordt, de kamp voor hen uit, en de strijd verloren is.

Nu nog is het bij de Turken de gewoonte, als ze uit den krijg wederkeeren, afgeschuud koppen van den vijand in triomf mee te voeren. De helm is in het tweevoudige dus de dekking en de beschutting van het gewichtige onder geheel persoonlijkheid. Zonder helm is de strijder in een tweekamp weg.

En zoo duidt derhalve de apostel hier aan, dat tot allen strijd onbekwaam, en in den strijd aan oogenblikkelijk doodgevaar blootgesteld is, al wie zich in den strijd met zonde en Satan vermengt, zonder gedekt te zijn door de *zaligheid*.

Wat is nu hier onder de *zaligheid* te verstaan, die voor den Christen zijn moet wat de *helm* is voor den strijder?

Dat zegt u 1 Thess. 5:8, waar het heet: „En tot een helm de *hoop* der zaligheid”; mits ge nu dat *hoop* maar Schriftuurlijk opvat, niet als een onzeker uitzicht, maar juist omgekeerd, als een vaste, onverwikelijke en onbevleete hoop, die met de zekerheid der erfenisse volkomen gelijk staat.

De helm van den Christenstrijder is dus niets anders noch minder, dan zijn onwettelijke en onverwikelijke *geloofsverzekering*.

Ge moet als kind van God verzekerd, ja, ten volle verzekerd zijn van uw staat, als verlost door het bloed uws Heilands.

Ge moet geen oogenblik behoeven te aarzelen, om, als er van Gods uitverkorenen gesproken wordt, met eindeloos dank in uw hart te jubelen: „waarvan ik door Gods genade er één ben.”

Niet de angstige vraag der bekommering: „Zou ik er toe behooren?,” maar de juichkreet die alle hemelen doorzinkt: „*Wij weten*, dat wij uit den dood overgegaan zijn in het leven.”

Zeker weten: Het is voor mij volbracht. Al mijn zonden zijn in de diepte der zee geworpen. Niet van de wereld meer, maar een kind van mijn God. Met een *Abba*, lieve Vader, dat God de Heilige Geest zelf uit het diepst onzer ziel naar de lippen drijft.

Een soldaat, die op het oogenblik dat de strijd uitbreekt, nog vragen moet: „Hoor ik wel bij die heilige banier? Ben ik wel door mijn veldheer aangeworven?” en zich nog afijnt met de vraag of hij misschien een indringer is, kan geen heldenmoed in zijn spieren uitgieten, en is geslagen en overwonnen, eer nog de kamp recht aanving.

Een „bekommerde” gelijk men deze aarzende, altoos zoekende, immer met angst bevangene zielen noemt, kan niet strijden, en doet dan ook feitelijk in den groten strijd, die voor Jezus is aangebonden, nooit mee.

Iets wat natuurlijk niet zeggen wil, dat iemand over zijn bekeering dan maar heen moet stappen; het grijpen der zaligheid een lichte zaak moet achten; en gelijk men wel eens zegt, dan maar op *geestel* goed vertrouwen moet.

Zoo zondige luchtbaarheid heeft Paulus nooit gewild. Bij hem is het altoos diepe ernst. Het moet waarheid, volle waarheid in het binnenste zijn.

Maar dit wil de apostel, dat ge in zoo halven toestand niet zult blijven hangen. Dat ge in het wiegelend ziekelijke van zulk een bekommering geen zelf vermaak zult hebben. Maar dat ge uw oog geen sluimering en uw ziel geen rust zult gunnen, eer deze diepste aller vragen voor u tot volkomen zekere oplossing is gekomen.

Ge moogt niet jaar in jaar uit *den helm der*

zaligheid op tafel voor u laten staan, om u gemeedelijk in den aanblik van dien helm te verlustigen.

Die helm moet met beide handen aangegrepen. Die helm moet aangepast, moet u op het hoofd gedrukt, en op uw hoofd vastgebonden worden.

Wie den helm op heeft ziet hem niet, en wie er nog op staat wordt er niet door geket.

En zoo nu is het ook hier.

Wanneer ge u hielden Gods als Jesaja of Jeremia, Paulus of Petrus, Luther of Calvinia denkt, als van dag tot dag tobende over de vraag of ze wel uitverkoren waren, dan voelt ge terstond dat ze geen strijders voor Gods eer hadden kunnen zijn.

Want wel hebben ook deze mannen soms bange oogenblikken van twijfelmoedigheid gekend. Denk maar aan een Jeremia toen het als een vuur in zijn beenderen werd, of aan een Paulus toen hij Romeinen VII schreef.

Maar die twijfelmoedigheid duurde bij deze hielden Gods slechts een oogenblik. En dan roept Jeremia weer uit: „Ik vermoede mij om te verdragen, maar ik kon niet. Gij, Heere, hebt vermocht,” en jubelde Paulus aanstands weer: „Ik dank God door Jezus Christus *mijn* Heere.”

Dan drukten zij zich den helm der zaligheid weer op het hoofd. Dan voelden ze zich door hun uitverkoring met zijn genade gedekt en verdedigd, en er niet meer over.

En dan heefde Satan voor deze onverwikelijke strijders des Heeren, en viel Goliath door den steen uit den af, en getroffen, in schande en schaamte op het slagveld neer.

En zoo nu is het ook onder ons.

Gesprek en prediking, vermaan en satechisatie, ontmoeting en onderling verkeer, het moet alles in de eerste plaats strekken, om te maken dat *de helm der zaligheid* niet langer als een begeerlijk goed ons tegenlichtert, maar ons stevig op het hoofd zij gedrukt.

Dan zullen de hielden, en niet minder de heldinnen, ook onder ons weer opstaan.

En dan zal er ook in ons midden weer een sprake uit eigen geestelijke ervaring uitgaan: „Ik vernag alle dingen door Christus die mij kracht geeft.”

KUYPER.

Amsterdam, 27 Nov. 1891.

Nu December in het land komt, is langer uitstel in sake de *Premie* ons niet mogelijk. We moeten thans het aantal exemplaren voor den druk bepalen.

Uiterlijk met 1 Januari 1892 wordt met den druk aangevangen, en wie *vóór medio* December nog nalatig bleef in het opzenden van zijn verzoek, om één of twee exemplaren van de *Premie* te erlangen, zal het dus niet aan ons, maar aan zich zelven te wijten hebben, indien later blijkt, dat aan zijn verzoek niet meer kan worden voldaan.

De minder onvriendelijke toon, die in de laatste weken, in enkele Synodale bladen met betrekking tot de Doleerenden wordt aangelegd, is ons niet onwelkom.

Wel want men dit.

Er zijn er toch die achten dat wij er belang bij hebben, om de vijandschap tegen de Synodalen zoo fel mogelijk te laten branden, om als het vuur terdege knettert te beter onzen slag te slaan.

Maar wie zoo spreken, verstaan onze bedoeling niet.

Plicht en onafwijbare roeping blijft het o. i. om onverbloemd en onverdroten telkens weer voor onze broederen onder de Synodale organisatie duidelijk te maken, dat ze een onhoudbaar standpunt innemen, en slechts door drogredenen kunnen verdedigen in het feit van de Synodale organisatie en pogen deze organisatie met hun belijdenis van den Christus Gods in overeenstemming te brengen.

Wat men ons wel eens voorsloeg: „Handel dan desnoods zelf, gelijk ge meent te moeten doen, maar laat ons met rust, en zwijg voortaan over de Synodalen”, is volstrekt onaannemelijk.

Dat ware de Kalas-tactiek: *Ben ik mijns broeders hoeder?*

Juist omdat we op deze broederen betrekking gevoelen, als met ons belijders van eenzelden Heere en Heiland, mogen we niet afdalen van wat de broederlijke liefde ons oplegt.

Als er vijf broeders in een gezin zijn, waarin het slecht en roekeloos toegaat, en na veel klagen is één van de vijf eindelijk er toe gekomen, om te breken met de slechte usantien van dat gezin, dan mag hij niet zeggen: „Ik ga vrij uit, ziet gij andere vier voor u zelven toe”; maar dan eischt zijn plicht dat hij ook die andere vier gedurig tot betoon van meer veerkracht, en tot een andere inrichting van hun leven prikkelt.

Dit is eenvoudig het uitvloeiende van den algemeenen regel der *liefde*. Wie anders handelt, schiet te kort in plichtsbetrachting. En op elk ander terrein geeft een ieder dit dan ook voetstoots toe.

Een overtuigd Synodaal, die metterdaad acht, dat wij met in dolantie te gaan, te kort hebben gedaan aan de eenheid der kerk, is evenzoo verplicht ons dit punt gedurig voor de conscientie te leggen, opdat wij dit vraagstuk steeds helderder zouden indenken, en ons rekenschap geven van de toestanden waarin breken met de organisatie *plicht*, en die andere waarin breken *ongoorloofd* is.

Maar wat niet *hooft* en *niet* mag is, dat men dit doe op een toon en op een wijze, die lichterheid en vijandschap in plaats van liefde verzaakt.

Zekerlijk moeten we ook tegenover niet-belijders, die niet onze broederen zijn voor de eere van onzen Heiland opkomen; maar als we ons tot hen richten die onder de Synodale organisatie verbleven, maar toch met ons een zelfde hope der zaligheid koesteren, moet niet de toorn, maar de drang der liefde ons woord bezielen.

Dat zijn we aan onzen Heere, aan den

Christennaam en aan elkander verschuldigd, vooral opdat de tegenstanders de eere der Christelijke religie niet lasteren om onzentwil.

En daarom nu deed het ons zoo hartelijk genoegen, dat met name de *Wag.* zoo onverholen uitsprak, dat ze ten deze terug wilde keeren tot betere paden.

Want al was het niet wel te voorkomen, dat in de eerste hitte van den strijd, vaak harde woorden vielen, toch moet dit kwaad uitgebannen, zoodra het opgewaarde stof weer gezonken is.

1886 ligt nu bijna vijf jaren achter ons. De ure der verbittering is lang genoeg geweest.

Laat er thans dan een zachter stemming, een edeler gevoelen bovenkomen; zij dit zoo aan onzen kant en bij onze andersdenkende broederen.

In het minst niet om luttel de verschillen toe te dekken, of de waarheid te bemantelen, of ook maar te zwijgen over wat ons verdeelt.

Laat van beide zijden, degelijker zelfs dan duver, het standpunt waarop men zich plaatst uiteengezet en bestreden of verdedigd worden; mits onder de autoriteit van Gods Woord.

En geschiedt dit dan in éen nobelen toon, op die zoekende en winnende wijze, waarbij men over en weer gevoelt, dat niet de lust om seer te doen, maar om te overtuigen, en de waarheid te doen zeggenvoert tot spreken dringt en aandrijft.

Humor behoefte daarom niet altoos te zijn buitengesloten.

Al te prikkelbaar en te fijnegevoelig moet men ook niet wezen.

Alleen maar laat deze strijd, hoe diep tot op de beginselen ook doorgaande, een strijd in den naam van Christus wezen.

—

Onder de Synodale Organisatie der „vaderlandse kerk” begint men al meer in kerkelijke vergaderingen *an politiek* te doen. Zoo las men dezer dagen weer in onderscheidene bladen dit bericht omtrent een politieke bespreking op een classis gehouden.

In de vergadering van de Amsterdamsche classis der Ned. Herv. kerk is door Dr. Van Roggen, van Sloten, een voordracht gehouden over *De roeping van den Hervormden Christen in betrekking tot de hedendaagsche politieke partijen*.

De heer Van Roggen kwam tot de conclusie, dat de Hervormde Christen zich bij geen der politieke partijen kan aansluiten.

„We hebben een politiek blad noodig, dat de belangen der Hervormde kerk bevordert. Daarvoor is talent en geld genoeg. Het blad zal zelfs een voordeelige geldbelegging zijn.

Dr. Hoedemakers deelde mede, dat hem f 20,000 is aangeboden voor de oprichting van zulk een blad. Maar de eerste vraag is: Wat zal ons beginsel moeten wezen? 1. De Kerk onafhankelijk van den Staat en de Staat onafhankelijk van de Kerk? 2. De Kerk in den Staat; niet omgekeerd de Staat in de Kerk. 3. De Kerk is een goddelijke instelling, niet een vrije godsdienstige vereeniging. 4. De Staat moet de Kerk beschouwen als een publiek en rechtelijk lichaam. 5. De Staat heeft de roeping, den waren godsdienst niet alleen te erkennen, maar ook te bevorderen. 6. De Staat moet uitroepen allen valschen godsdienst, volgens art. 16 der Nederlandsche geloofsbelijdenis, altijd *indien het nuttig en mogelijk is*.

Da. Hogerzeel begreep niet, hoe de Staat in dezen tijd zal uitmaken wat de ware religie is en hoe die te handhaven. Hij zou wel een Gereformeerde Staat wenschen, maar die is er nu eenmaal niet.”

En later meldde het *Predikbeurtenblad* desdaags ook nog nader:

„Bij de bespreking van de vraag naar de verhouding, waarin de Hervormde Christen behoort te staan tot de tegenwoordige politieke partijen, werd algemeen de noodzaakelijkheid gevoeld van de oprichting eener Protestantische Kerkvereeniging en de stichting van een dagblad, welks strekking het best door den naam van *Hervormde Tijd* kan aangeduid worden.”

Er kan alzo over het feit geen twijfel rijzen.

Er werd een *kerkelijke vergadering* gehouden; op deze kerkelijke vergadering zijn de politieke aangelegenheden besproken; en zelfs is op deze kerkelijke vergadering het denkbeeld geopperd, om de kerkelijken bij de stembus te organiseren.

Hoe nu én deze „vaderlandse kerk” én de heeren die dit politieke spel op deze kerkelijke vergaderingen dreven hun kerkelijk leven almeer in strijd doen geraken met de Gereformeerde beginselen, blijkt het best, zoo men art. 30 van de Dordsche Kerkenordening opslaat, waar o. a. ook van de *classieke vergaderingen* gezegd wordt:

„In deze samenkomsten sullen geen andere dan kerkelijke zaken en 't selve op kerkelijke wijze gehandeld worden.”

Dese uitspraak laat aan duidelijkheid niets te wenschen over; en het is buiten kijf, dat deze bepaling uitsluitend gemaakt is, om de bespreking van allerlei *politieke* aangelegenheden uit de classis te weren.

Dese bepaling kwam dan ook reeds evenzoo in de redactie van 1886 voor.

Te 's Gravenhage toch stelde de Synode in art. 27 eveneens vast:

„In deze 't samenkomsten sullen geen andere dan kerkelijke zaken en 't selve op kerkelijke wijze gehandeld worden.”

En zoo kan men al terug gaan. Ook te Middelburg in 1881 heette het in art. 21:

„In deze 't samenkomsten sullen geen andere dan kerkelijke zaken, en dezelve op kerkelijke wijze gehandeld worden.”

Het is dus één en dezelfde stem, die ons uit alle Gereformeerde kerkvergaderingen tergendklinkt, en die stem maant, dringt en verordeneert, dat ge allereerst toe zult zien,

dat ge op uw *kerkelijke* vergaderingen u niet vergaapt aan politiek dilettantisme.

Thans echter zijn deze heeren reeds zóó ver van het a b c der Gereformeerde beginselen af gaan staan, dat ze van de politiek een hoofschoot op het menu hunner kerkelijke vergadering gaan maken.

En dat nog al onder het voorgewende, alsof ze hiermee tot de Gereformeerde lijn terugkeeren.

Men moet toch maar leep en oolijk zijn.

Opmerkelijk is het, dat bij zulke enormiteiten, waartegen Erasmus, zoo hij nog leefde, een liedekje op de *laus stultitiae* zou neuriën, altoos de nar in het spel komt.

Wat de Engelschen noemen „the fool”.

Op ons althans maakt Dr. Laurillard, toen hij met een strak en ernstig gezicht *zulk* een vergadering zat te presideeren, wel eenigzins den indruk van harlekijn met de belienkap.

—

Van den heer Dr. Nierstrasz afscheid nemende, komen we thans van zijn particulier geval tot de *algemeene* stelling, dat de verbreking van de samenwerking tusschen de geloovige Protestanten op staatkundig en maatschappelijk gebied metterdaad haar dieper oorzaak vindt in de afwijking van de leer en van de belijdenis onzer vaderen bij meer dan één van onze dusgenamde geloovige predikanten.

Hiermee bedoelen we niet, dat bijna elk predikant op een of ander punt zich wel eens vergist of een valse conclusie trekt. Dit toch overkwam ook wel aan onze vaderen, en is uitsluitend het gevolg van veler gebrekkige opleiding.

Bijna alle Gereformeerde predikanten, die hun opleiding te Utrecht of te Leiden ontvingen, hebben aan de daar bestaande hogescholen allerlei historische en kritische geleerdheid opgedaan, die hun letterlijk *niets* geeft voor hun ambtelijk werk, en zijn voor dat ambtelijk werk geheel in het duister gelaten.

Prijs en lof verdienen daarom deze mannen, dat ze, na volbrachte studie, *om eens* zijn gaan studeeren, en zich zoo goed zoo kwaad het ging, in de leer en de belijdenis onzer vaderen hebben ingezet.

Doch natuurlijk, dat bleef altoos gebrekkig en was niet op de wetenschappelijke hoogte.

Vandaar veel spraakverwarring; vaak vergissing; soms grappig mistaaten.

Neen, het verschil, de afwijking, de oppositie die we thans op het oog hebben, raakt den wortel der zaak.

In de dagen onzer vaderen is hier strijd gevoerd, eerst met Rome; maar toen die strijd uitgedreven was, ook met de Socinianen en Arminianen, om tegenover deze beiden de waarheid der Gereformeerde belijdenis te handhaven. En hoe verouderd nu ook die beide namen schijnen, toch is metterdaad ook nu nog de strijd der Gereformeerden, in het wezen der zaak geen andere, dan dien onze vaderen met Socinianen en Arminianen gestreden hebben.

Sociniaan heette toen de man, die in hoofdzaak onjuiste denkbeelden koesterde en verbreide over het *vermogen der menschelijke rede*; en Arminiaan was de theoloog, die in hoofdzaak onjuiste denkbeelden koesterde en verbreide over het *vermogen van den menschelijken wil*.

De strijd liep alzo over de beide principieele levensvragen van de menschelijke persoonlijkheid in zijn *rede* en in zijn *wil*; en feitelijk loopt de strijd daarover ook thans nog.

Onder de Socinianen en Arminianen had men zeer vrome, vroede, kundige en eerlijke mannen, maar ze leerden valsch. En deswege hebben onze vaderen hen zonder sparen, onverbloemd en rusteloos bestreden, teneinde tegenover hun valsche leer de leer der waarheid te bevestigen.

Gereformeerde was het om over de *rede* en den *wil* zóó te leeren, als Gods Woord dit eischte; en wie daarvan afweek, hetzij in sake de *menschelijke rede*, hetzij in sake den *menschelijken wil*, of ook van *beide*, die werd door hen als Sociniaan of Arminiaan weerstaan en gebrandmerkt.

Beiden deden aan de eere van God en van zijn Woord te kort, en daarom moest wie God naar zijn Woord vreesde en dienen wilde, hen tegenstaan en bestrijden.

En zoo is het ook thans weer.

Immers het feit kan niet geloovend, dat juist op *deze beide punten* ook de geloovige, niet-Calvinistische, leeraars van thans, weer evenals hun geestelijke voorvaderen, in strijd met de *waarheid* leeren.

Onwaarheid omtrent de *menschelijke rede*.

Onwaarheid omtrent den *menschelijken wil*.

Ons gewone volk drukt het dus nog niet zoo onjuist uit, als het rondweg verklaart, dat de Socinianen en Arminianen weer op den kansel staan.

Uitdrukkingen die volstrekt niet gebesigd worden als scheid- of schimpnamen, want de Sociniaan Vorstius was een algemeen gevierd man, en Episcopius was een niet minder gevierd Arminiaan.

Slechts wordt hierdoor uitgedrukt, dat er niets nieuws onder de zon is. En gelijk het weinig moeite kost aan te toonen, dat Origenes nog in onze straten omwandelt en de Gnostenen nog het woord onder de levenden voeren, evenzoo is het goed, duidelijk te doen uitkomen, dat dezelfde dolingen van het menschelijk hart, die in de dagen onzer vaderen tot Socianerij en Arminianerij voerden, ook nu weer onder ons werken, en dat bij anders soms zeer vrome en vroede mannen.

Zoo voelt men de historische eenheid, Eenheid van waarheid en eenheid van dwaling, en daardoor eenheid van strijd.

En zoo is het dan ook volkomen natuurlijk, dat alle Sociniaanse en Arminiaanse predikanten in onze dagen, weer even

als de 17de eeuw gaan staan.

We a onze teg Allee leiden.

Wie S is, nemi en doe aan het

Nog terug t Wolijer.

Niet o Daar to naar. M theologis worden. redevoer

We h ker, blijf

Maar oratie te beteeke kundige

Bij vel pervakki dige facu stuk va goed als en jurist padeutis

Eigenl in plaats blijven; terkundig als aan t gymnasiu gaan.

gaderingen u
ettantisme.
ren reeds 266
ormeerde be-
van de poli-
menu hunner
aken.
orgeven, alsof
de lijn terug-

en oolijk zijn.
j zulke enor-
zoo hij nog
aus stultitiae
iet spel komt.
n „the fool”.
r. Laurillard,
nstig gezicht
presideeren,
harlekijn met

razs afscheid
zijn parti-
stelling, dat
ing tusschen
staatkundig
terdaad haar
fwerking van
nzer vaderen
dusgenamd

at bijna elk
ant zich wel
clusie trekt.
an onze va-
blig van vele

likanten, die
Leiden ont-
ande hooge-
critische ge-
terlijk niets
en zijn voor
het duister

deze manie-
re, nog eens
o goed zoo
de beïjdel-
et.

altoos ge-
tenschappe-
g; vaak ver-
ng, de op-
og hebben,

hier strijd
r, toen die
de Socinia-
nover deze
meerde be-
veroordend
en, toch is
jd der Ge-
zaak geen
et Socinia-
ebben.

te in hoofd-
de en ver-
enschelijke
loog, die in
koesterde
n van den

eide prin-
nenschelijke
zijn wil;
rover ook

anien had
en eerlijke
En des-
zonder
bestreden,
leer de

er de rede
de Word
ek, hetzij
ij in zake
beide, die
Arminian

God en
om moet
en dienen

loochend,
k de geus
van de
voorva-
leeraren,
nchelijke

nog niet
erklaart,
weer op

gebesigd
want de
neen ge-
eene niet

ukt, dat
En gelijk
nen, dat
ndelt en
ader de
ed, dui-
le dolin-
le in de
en Ar-
der ons
vrome

enheid,
a dwa-
l.

natuur-
inlaan-
er even

als de Socinianen en Arminianen uit de
17de eeuw met de Liberalen op een hoop
gaan staan, om de Calvinisten te bestrijden.
We aanvaarden dien strijd, en zullen er
onze tegenstanders niet om minachten.
Alleen houde men op het volk te mis-
leiden.

Wie Sociniaan en Arminiaan in zijn hart
is, neme het masker van zijn aangezicht,
en doe zich niet langer als een Calvinist
aan het volk voor.

Nog met een enkel woord dienen we
terug te komen op de oratie van Prof.
Woltjer.

Niet om op die oratie zelve in te gaan.
Daar toch is de aard van ons blad niet
naar. Misschien zou een enkel maal een
theologische oratie nader kunnen besproken
worden. Maar juridische of philologische
redevoeringen vallen buiten ons kader.

We handelen dus naar het „schoonma-
ker, blijf bij uw leest.”

Maar wel komen we nog eens op deze
oratie terug, om haar onderwerp, en om de
beteekenis van dat onderwerp voor de letter-
kundige faculteit.

Bij velen toch bestaat nog altoos het op-
pervakende denkbeeld, alsof een letterkun-
dige faculteit niet anders dan een verleng-
stuk van het gymnasium ware, en zoo
goed als uitsluitend diende, om theologen
en juristen klaar te maken voor hun pro-
fessioneel examen.

Eigenlijk kon men dan evengoed *seven*
in plaats van vijf jaren op het gymnasium
blijven; dan spaarde men heel die let-
terkundige faculteit uit; en kon men even-
als aan de Rijksuniversiteiten 266 van het
gymnasium naar de Theologie of de Rechten
gaan.

Het Rijk doet het met *ses* jaar af; dus
één jaar minder; maar de gevolgen van
deze onbesonnen inkrimping blijven dan
ook niet uit; en de hoogerleeren aan die
Rijksuniversiteiten klagen steen en been.

Doch dit nu daargelaten sprekend het van-
zels, dat het veel geschikter ware de litte-
rarische faculteit bij het gymnasium te voe-
gen, zoo metterdaad deze faculteit geen
ander doel heeft, dan om nog één à twee
jaren studie aan de gymnasiale studien toe
te voegen.

Dan toch komt dit veel goedkooper uit.
Het spaart twee jaren studie en het haalt
een geheele faculteit uit.

Justit echter wordt nu door de oratie
van Prof. Woltjer in beginsel als een onhou-
dbare voorstelling bestreden.

De letterkundige faculteit heeft wel ter-
dege een eigen reden van bestaan, omdat
ze een geheel eigen terrein van onderzoek
van Godswege ontving; en wel dat terrein
dat bepaald wordt door den Logos; wat
we voor onze lezers niet duidelijker weten
te vertellen, dan door te zeggen: heel dat
terrein hetwelk het *menschelijke bewustzijn*
omvat.

Dit terrein toch wordt niet ontgonnen
door de theologische, niet door de juridische
faculteit, niet door de geneeskundige en
evenmin door de natuurkundige weten-
schappen.

Het is een *eigen* terrein, een zelfstandig
gebied. En daarbij een rijk en hoogst be-
langrijk gebied.

Vandaar dan ook, dat aanstaande theolo-
gen en juristen, die één of twee jaren bij
deze faculteit studeeren, dit volstrekt niet
moeten doen, om hun gymnasiale studie
nog wat te rekken, maar in het heldere
besef, dat ze nu tot heel iets anders komen
dan het gymnasium hun bood; van school-
studie tot wetenschappelijke studie; en wel
tot de wetenschappelijke studie van wat
samenhangt met en voortvloeit uit die rijke
gave Gods die we in ons menschelek be-
wustzijn ontvangen.

Iets wat zoo waar is, dat al wierd er
geen enkel propaedeutisch examen gedaan,
deze faculteit toch nog altoos voor zijn
zelve zou moeten bestaan; want er is geen
universiteit denkbaar, tenzij er ook opzete-
lijke bestudering van het veld van ons
menschelek bewustzijn aan plaats grijpe.

En wat ten laatste zij opgemerkt, daaruit
juist dat de letterkundige faculteit er niet
evenals het gymnasium is, om Latijn en
Grieksch te leeren, maar om ons thuis te
doen zijn op het gebied van het menschelek
bewustzijn, vloeit dan ook vanzelf
voort, dat deze faculteit heel anders zal
zijn aan een Calvinistische dan aan een
rationalistische hoogeschool, eenvoudig
omdat het *menschelijke bewustzijn* bij een
Calvinist anders gestoefd en anders ge-
richt is, dan bij een rationalist.

De berichten uit Amerika, in zooverre
het de verdediging van het Calvinisme
geldt, luiden niet ongunstig.
Althans van het stuk *Calvinisme en Re-
volutie* is een tweede afzonderlijke uitgave
verschenen, en gelijktijdig is door den heer
De Vries een Engelsche vertaling geleverd
van de redevoering over *Calvinisme en
Kunst*, onder den titel: Prof. Dr. A. Kuyper,
Calvinism and Art, by Rev. J. Hendrik
de Vries.

De heer J. H. de Vries was benoemd tot
eeredid van het *American Institute of Christian
Philosophy*, en bood deze vertaling
aan als proeve bij zijn intrede in dit ge-
nootschap.

Een en ander werd medegedeeld in het
blad *The Yorker Statesman* van 7 Nov.

KUYPER.

Voor Kootwijk.

Door Dr. A. KUYPER ontvangen: van A. D.
H. te Dordrecht f 2.50, Dr. W. H. N. te D.
f 2.50.

Door Dr. J. H. HOUTZAGERS, van J. v. d. B.
te Aarlanderveen f 5.
Totaal ontvangsten f 1794.21/4.

Uit de Pers.

Naar zijn denkbeeldigen vriend te Jerusalem
zond Dr. Gispin ditmaal een indruk van het
Sociaal Congres.

Hij zegt er dit van:

Gij herinnert u, dat er in het vorige jaar eenige
ontevendheid openbaar werd in de kringen onder
Christelijke werklieden, over den geringen steun, dien
het streven deze mannen bij de samenkomsten broeder-
met name ook bij de leden der Tweede Kamer, onder-
vond, op het stuk van den sociaal nood der mindere
standen en van de talrijke kwesties die hiernaede in
verband staan, daarvan de oorzaken of het gevolg zijn.

Dr. Kuyper trad toen vooreerst op, en maakte
het voor allen duidelijk, dat het tot het tegengaan van
een gewenschte uitkomst zou leiden, indien de wer-
klieden afzonderlijk, en de andere deelen der maats-
chappij afzonderlijk handelend optraden. Overnemen
was zijn betoog in den kring der werklieden, dat de
aan de orde gekomen kwesties de medewerking eischen
van allen, dat studie en practijk, patroon en werkmans,
geleerde en niet geleerde, aanzienlijke en geringe, be-
hoorden samen te werken, om tot eenige degelijke en
gehalve uitkomst te geraken.

Uit deze overwegingen werd de gedachte geboren
van een Sociaal Congres, waarop zowel de theoretische
als de praktische zijde van het grootste vraag-
stuk onzer eeuw van verschillende zijde kon worden
besproken, zowel de beginselen als de daarin voort-
vloeiende practijk, gelijk die, op grond van Gods
Woord, door alle Christenen in alle landen en in alle
verdienden behoeven beleiden te worden, en naar welke
toepassing op het leven allen behooren te streven.

De Sociaalisten namen natuurlijk een loopje met
de mannen van «Patrimonium», die nu een koeke van
Dr. Kuyper hadden gekregen, met de vermaning, dat
ze nu ook zoet maar heel moeten gaan.

In van sekere zijde werd het voorstel, om te
komen tot een Sociaal Congres, als een helische
machine voorgesteld tegen de Ned. Herv. kerk, en om
de antirevolutionaire partij meer en meer in een
Kuyper-partij om te zetten, met geen ander doel, dan
om bevestiging te schenken aan de laagste hartochten
der menschelek natuur, welke bestaan de tegen-
standers van de leiders der hervorming. Welken
noot bij zichzelf schijnen te ontdekken, maar eenig-
en alleen bij die mannen, die niet met de liberalen
medegaan, en voor de historische rechten des volks,
naar de in Gods Woord geopenbaarde beginselen, pal
staan. Dit een en ander heeft echter niet kunnen
verhindern, dat het Sociaal Congres vrij voerspoedig
vervolgelingen ter wereld heeft gemaakt. Welken
er barsweeten voort (de Regelingcommissie zou
daarvan kunnen getuigen), maar het kindke zag er
zoo welgedaan en sterk ontwikkeld uit, dat het, naar
sommiger gevoelens, over een jaar geheel alleen zou
kunnen loopen.

Men heeft echter wijlselijk het besluit genomen, om
om zulke mogelijkheden niet te gaan, en het
Centraal Comité nogmaals verzocht, in verband met
de bestaande Regelingcommissie, een tweede Congres
samen te roepen.

Want waarlijk, de perik smaakt naar meer.
De *Basnia* is en als weeldad en als zuiver kerkelek
blad ongeschikt, breedvoerige verslagen van zulke
bijeenkomsten te leveren. Maar de *Basnia* is
als de *Standard*, hebben voortreffelijke verslagen van
het besprokene en van de besluiten of resolutien ge-
leverd, en over eenigen tijd zal ge zeker in een offici-
eel verslag kunnen lezen en overwegen, al het belang-
rijke, dat deze driedaagsche samenkomst heeft op-
geleverd.

Reeds nu kunt gij u versluisen in de aangepre-
stigde en schoone rede, waarmede Dr. Kuyper
Maandagavond het Congres opende, en waarin hij
de betrekking besprak, die er is tusschen de Sociale kwestie
onzer eeuw, en de Christelijke religie. En zoo tijd en
middelen het u toelaten, kunt ge uit de aan deze rede
toegevoegde bijlagen, met een geheele literatuur (in
vier delen), over de Sociale kwestie kennis maken.

Wij hebben de eerste dagen van de geestelijke op-
wekking in ons land, (het Rêvel) of met beleveld, of
we waren nog te jong om er sterke indrukken van te
ontvangen. Slechts de laatste golven van de bewe-
ging uit dien stroom der geestes, hebben we gevoeld.
Toch zullen we God ook voor de werking van die
laatste golven, in eigen harten en levende levens
ervaren danken. Wat we nu beleven, is echter de door-
werking van het in de eerste helft der eeuw opgewekte
leven, voor de maatschappelijke verhoudingen. Onze
Heere Christus heeft niet alleen de zielen der menschen,
maar ook hunne lichamen verlost van de heerschappij
der zonde en des doods. Hem als Redder te eeren,
ook op maatschappelijk gebied, is het allen een heilige
roeping van alle Christenen, maar volgt uit het levende
beginsel zelf, dat de H. Geest in de harten gewekt
heeft. Zo schoon werd dit door Dr. Gildemeester in
den bidstond uiteengezet, toen hij het machting ver-
schil aanwees tusschen den Koninggeest, en den geest
van hen, die uit God geboren zijn.

Aanvankelijk kan geest worden, dat het Congres
uittienend geslacht is. Geheel de richting, de wijze
van werken, de leiding van de algemeene vergaderingen,
alles getuigde van het groote talent en de meesterhand,
die dat alles in elkaar zette.

Veel valt er ook op zulk een samenkomst op te
merken en te leeren. Wat een verscheidenheid in
aanzichten, houding, manieren, spraak, gebaren, wijze
van uitdrukking enz. Al is de vorm niet alledaagsch
hetzelfde, hoe spoedig onderscheidt men toch den
aanzienlijken man, in de kwaliteit van kleeding, ge-
makelijkheid van beweging, lijfheid in de uitdrukking
en andere bijzonderheden. Ook trof het mij, dat de
theologische sprekers over het algemeen, veel woorden-
rijker zijn dan de parlementaire sprekers, maar deze laatste
samen het heel algemeen in het algemeen, de wijsheid
en predichheid, in juistheid van uitdrukking der gedachte
en omschrijving, of bepaling der begrippen.

Voor het eerst in mijn leven heb ik nu ook vrouwen
in het openbaar hooren spreken. Het maakt een
zonderlingen indruk, een vrouw, in het midden der
mannen geesten, te zien optaan met een „mijnheer
de Voorzitter” op de lippen. Maar dat zal zeker een
van het voor ons ongewone. De vrouwen kunnen
voortreffelijk in het openbaar spreken, althans die ik
hoorde, zeer geknust, sober, parlementair, veel meer
bij de zaak blijvend, dan in de huiselijke improvisaties,
waaraan wij meer gewoon zijn.

De sluiting van het Congres zal onvergetelijk blijven
voor allen, die het vooreerst zagen, en bij tegen-
woordig te zijn. Een dergelijk oogenblik als op
kerkelek gebied, in den Haag doorleefd is, toen de
voorzitters der beide Synoden, de handen in elkaar
legden, genoten we ook op maatschappelijk gebied,
toen Dr. Pierson, na een aangepreid welkomspreek-
woord, zijn hand in die van Dr. Kuyper legde, en
Dr. Kuyper met bewogen stem, de deur van zijn
hart even op een kiertje zette, en zien liet, wat daar
menigmaal in omring. God geve, dat dit een schoon
begin zij van meerdere verbinding onder de belijders
des Heeren, op maatschappelijk gebied, dat vrouwen
en verdrachtmaking, meer en meer moge wijken
voor „Broedertrouw” en het proletariats, verenigt
u, van de mannen, die voortduren, ook voor de Christe-
lijke mannen, een spoorslag zij tot nauwere aan-
sluiting. Menen als Dr. van Giebel Gildemeester, Dr.
Ulffers, Dr. Schrieke, Baron Mackay, Baron van
Dedem, Jhr. Belasert van Blokkland, Havelaar, en zoo
veel anderen meer, hebben hun hart getoond aan het
volk, dat hem lief heeft en eert, omdat zij hun Holland
eeren, ook op het hoogste gebied van het volkeleven.

Op dit laatste veld de nadruk.
Het Congres heeft al het schoon der ver-
eeniging getoond. Al het aantrekkelijke van de
rijke eenheid die ook dan nog zoo ruimschoots
overblijft, als elke groep zuiver en onverbloemd
haar eigen overtuiging afrondt, uitsprekt en
er naar handelt.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

Kort verslag van de vergadering der
classis Dordrecht op Donderdag
5 November j.l.

Het moderamen der vergadering bestond uit
Ds. Sleeswijk Visser, praeses, Ds. Fernhout,
scriba, en ouderl. Hengreng, Assessor.

Vetegenwoordigd waren 15 kerken door 4
dienaren en 23 ouderlingen, terwijl 4 broeders
diakenen de vergadering als adviseerende leden
bijwoonden.

De heer Schaik hield een korte predikatie
over Jer. 50:6.

Het rapport der afgevaardigden naar de
laatsgehoude voorl. Synode bepaalde zich,
op verlangen der vergadering tot toelichting
van het besluit in zake de Hereeniging, de
mededeeling van eenige besluiten die onmid-
delijke uitvoering door de classis eischen en
het beantwoorden van eenige vragen.

De heer P. de Groot van Zwijndrecht werd
als oeffenaar toegelaten.

Aan een tweetal broeders uit Ridderkerk
werd advies gegeven in zake de vrijmaking
hunner kerk.

Eene aangename verrassing was voor de
vergadering de komst van een drietal afge-
vaardigden door Chr. Ger. classis Dordrecht,
om de zustergeroete hunner classis over te
brengen, hare blijdschap over de aanvankelijke
geslaagde Vereniging uit te spreken en in
overleg te treden over combinatie van de
Chr. Geref. gemeente en de Nederl. Geref.
kerk te Strijen.

Na een hartelijke toespraak van den praeses
toefden de broeders nog eenige oogenblikken
in ons midden.

In zake de begeerde samenwerking te Strijen,
oordeelde de classis dat het niet geraden was
eenig voorloopig verband tusschen beide groe-
pen te leggen, maar men zich te bepalen had
tot het houden van gemeenschappelijke gods-
dienst oefeningen, en zoo mogelijk tot het ge-
zamenlijk vieren van des Heeren H. Avond-
maal.

Twee broeders werden gedeputeerd om dit
advies bekend te maken aan de Chr. Geref.
classis.

De regeling van het uitkeeren der vacature-
penningen, in overeenstemming met het des-
betreffende besluit der Synode te 's Hage,
wordt aan twee dienaars opgedragen.

Bij het onderzoek naar art. 41 D. K. werd
aan sommige kerken advies verstrekt.

Een voorstel om vacanten kerken die na-
laag zijn in 't beroepingswerk, voortaan des
Zondags geen hulp meer te verleenen voor den
dienst des Woords, werd niet aangenomen.

Door twee deputaten der classis zal getracht
worden een combinatie voor de kerken te
Giessen-Oud- en Giessen Nieuw-kerk voor te
bereiden.

Tot deputaat voor hulpbehoevende kerken
buiten de classis werd benoemd Ds. Sleeswijk
Visser.

Als kerkvisitatoren werden voor '92 aange-
wezen Ds. Sleeswijk Visser en br. van Oostende.

De eerstvolgende classicale vergadering wordt
bepaald op den 1sten Donderdag in Februari
te Dordt.

Hare saamroeping wordt opgedragen aan de
kerk Nieuw-Lekkerland.

De korte predikatie zal alsdan gehouden
worden door Ds. Sleeswijk Visser.

Na censuur en 't lezen der korte Notulen,
wordt de vergadering met dankzegging gesloten
door Ds. Knoll.

K. FERNHOUT, scriba.

Vergadering der Classis Amersfoort
op 18 Nov. 1891.

Vetegenwoordigd waren 13 kerken met 26
keur- en 2 adviseerende stemmen.

Ds. L. Adriaanse opende de vergadering met
gebed en het lezen van Psalm 7.

De geloofsbeloften werden in orde bevonden.

Tot Praeses werd Dr. G. van Goor en tot
Assessor Dr. H. H. Kuyper verkozen.

Door afwezigheid van den voor een jaar
gekozen scriba werd als fungerend scriba voor
deze vergadering, oud. H. C. E. Staverman
aangewezen.

De notulen der vorige vergadering werden
gelezen en goedgekeurd.

Een broeder uit een der kerken werd voor
oefenaar onderzocht, doch kon vooralsnog niet
worden toegelaten. Hem werd geraden nog
een jaar te studeeren; terwijl 2 leeraars, op
verzoek, zich bereid betoonde hem bij zijne
studien te steunen.

Nu volgde de omvraag naar Art. 41 D. K.
De kerk van Tienhoven bracht ter kennis
der classis, dat zij besloten heeft weder een
leeraar te beroepen.

De kerken van de Bildt en Maartensdijk
wenschten opheffing der tusschen haar gesloten
acte van combinatie, wegens verschillende
moeilijkheden aan de uitvoering daarvan ver-
bonden.

De classe — alles gehoord — keurt zulks
goed.

De kerken van Vreeland en Loenen wenschten
zich te combineeren, in zake het beroepen
van één leeraar voor beide kerken.

Eene door haar opgestelde concept-acte
werd goedgekeurd onder beding, dat er nog
in werde opgenomen, dat beide kerken recht
hebben op evenveel predikbeurten, en onder
gehoudenheid, dat zij binnen 14 dagen een
afschrift dezer acte aan het adres van de
kerk te Amersfoort zenden.

De classicale afgevaardigden der laatstelijk
gehouden voorloopige Synode brachten nu
hun rapport uit, waaruit onder meer bleek,
dat bepaald was 2 maal 's jaars in elke kerk
collecte voor noodlijdende kerken te houden,
en dat of een der collecten geheel, of van
beide collecten elk de helft voor noodlijdende
kerken buiten de classe moest afgedragen
worden. Alsook, dat zeer aangedragen werd
op het geregeld houden der collecten voor de
proceskosten.

Voorts, dat het zeer wenschelijk was, dat
ook diakenen, met adviseerende stem, met meer
ter bijwoning der classicale vergaderingen
werden afgevaardigd.

De consulenten, voor de eerstvolgende
rie maanden werden zoo geregeld, dat
alsnu Baarn de vacaturen heeft te vervullen
te Vreeland, Loenen en Nichtevecht; Zeist, te
de Bildt en Maartensdijk; Renswoude, te
Tienhoven en Westbroek; Amersfoort, te N. Loos-
recht en Soest.

Eene door de kerk van Tienhoven aange-
boden acte van Emeritaat, ten behoeve van
De K. G. M. Westerbeek van Eerten, werd
voor gezien getekend. Verder werd met en
voor die kerk het noodige behandeld, in zake
het aan dien lijden den Dienaar des Woords te
verstrekken pensioen.

De cl. dep. voor noodl. kerken namen
de daarvoor gecollecteerde gelden in ontvangst;
terwijl de Quoror de verschuldigde vacature-
penningen inmaelde en aan de daarop recht-
hebbenden uitkeerde.

De deputaten voor de gewone zaken Dr.
G. van Goor en D. L. Adriaanse werden ge-
continueerd, gelijk ook die voor de noodl.
kerken Ds. Bouman en H. C. E. Staverman; ter-
wijl aan de eerstgenoemde tevens de bevoegd-
heid werd gegeven de classicale vergaderingen

te versetten, wanneer daarvoor wettige redenen
bestonden, en daarmede alsdan de kerken in
kennis te stellen.

Als datum voor de volgende classis werd
Woensdag 10 Febr. 1892 en als roepende kerk
de Bildt aangewezen.

H. C. E. STAVERMAN, fung. scriba.

Zending.

HET ARBEIDSVELD.

III.

Het is kwalijk te loochenen dat spijt allen
voortuitgang in het werk der Zending, het heid-
dendom en de valsche godsdiensten nog een
macht vormen, die zelfs, gelijk we herhaalde-
lijk aanwezen, in den laatste tijd onder den
invloed der beschaving geducht wordt. De
„blinde” heidenen worden wel „ziende”, maar
in gansch anderen zin dan de kerk van Chris-
tus dit wenscht.

Wie op de kracht en de ontwikkeling des
Christendoms let, de torens van Zion tellt, zal
er licht toe kunnen komen met een opgeheven
hoofd en bemoeidig hart aan 't werk te gaan,
predikers niet te zenden. Maar vraag bijna
allen die het deden: zij zullen u zeggen, dat
de hinderpalen ontzaglijk zijn.

De verspreiders die uitgezonden worden kee-
ren al te vaak weer, en verhalen dat „de steden
ommuurd en zeer groot zijn en zij kinderen
Enaks geïen hebben.” Wie Israels God niet
tot steun heeft kan niet optrekken!

Een blik op de Zendingkaart zegt al aan-
stonds alles. We vinden

1. Het *Buddhisme* en de stelsels die er
mee in verband staan, waarover we reeds meer
spraken. Alles aam beheerscht het een derde
(het zegt iets) van het menschelek geslacht
in Oost en Zuid-Oost Azië, Thibet, China,
Japan, Siam en Birma, d. w. z. 500,000,000
zielen, terwijl het reeds in het Westen aanhan-
gers zocht en vindt.

2. Het *Hindoeïsme* in Hindoestan met bijna 200
miljoen aanhangers.

3. Het *Mahomedanisme* dat zich van Indië
westwaarts uitbreidt over Azië en Noord-Afrika
Oostwaarts over N-Indië, steeds nieuwe ver-
overingen maakt en weinig of niets verliest
Ook dit omvat 200 miljoen zielen.

4. Hebben we het vervallen of wel bedor-
ven Christendom, het Jodendom en verschil-
lende secten die de geesten beheerschen als
b. v. het Mormonisme. Ook het aantal hunner
belijders, gelijk hun macht en Zendingarbeid,
is een gewichtige factor. Ieder weet het. Wel
vallen zij niet onder hetgeen we gewoonlijk als
voortwerp der „Uitwendige Zending” aanduiden
— Joden en Mormonen b. v. echter wel —
maar voor hem die den Christus naar de Schrif-
ten beïjdt, is het duidelijk dat b. v. de Grieke-
sche kerk zich in een richting beweegt die
telkens vijandig blijkt aan de waarheid, gelijk
Gods Woord die openbaart, om van de onkunde
enz. te zwijgen.

Gerekend zonder de Christenen en de Joden,
die beide Goddelijke Openbaring bezitten,
vinden wij bij de overige godsdiensten toch
leerstelsels en bepaalde vormen, gegrond op
zoogenaamd gewijde geschriften. De veda's, de
Koran zijn hun wat ons de H. Schrift is. Zij
hebben hun scholen, een priesterchap, in één
woord min of meer geoordeelde toestanden op
godsdienstig gebied. Zelfs ontbreekt het niet
aan godgeleerden, schriftgeleerden en wijsgeeren.
Doch nu vinden we buiten dezen allen nog
een machtig heil, bijna 200 miljoen, van ruwe,
gansch onwetende heidenen. We wijzen slechts
op West- en Midden-Afrika, de eilanden der
Zuidzee, de oorspronkelijke stammen van Azië
en Amerika enz. Deze allen hebben geen ge-
wijde oorkonden, geen geschreven taal, geen
stelsel van godsdienst; slechts vage begrippen
en ruwe vormen van eredienst.

Feitelijk is dus de toestand zoo, dat twee
derden van de bewoners der aarde nog leven
in volkomen onwetendheid aangaande den
dienst des Heeren, en grootendeels de ge-
legenheid nog missen die te verkrijgen; dat voorts
een deel deraulken meer en meer vijandig
tegenover het Christendom komt te staan en
het zelfs aanvalt.

We bedoelen op het oogenblik niet hiervan
de oorzaken op te sporen. We merken alleen
aan, dat de geschiedenis der Zending in meer
dan één opzicht raadselen biedt, dusver onop-
losbaar. Is er een raadsel in de geschiedenis
groter dan dat van het Mahomedanisme, wat
oorsprong, uitbreiding en levenskracht betreft?
Wie verklaart waartoe deze reuzenmacht der
dwaling, eens de helft der toemalige Christen-
heid als een stroom overdekkende mocht en nog
altijd als een muur tegenover alles staat wat
poogt de oude veste te heroveren, de afge-
vallenen te herwinnen? Zeker, er zijn oorzaken
aan te geven, maar de ten volle bevredigende
oplossing missen we nog.

We lazzen dezer dagen wat een Engelsch
officier uit authentieke bronnen meedeelt over
Soedan de „aquatoriale provincie” ten zuiden
van Egypte. Daaruit blijkt, hoe in dit uit-
gebreid gebied reeds geregelde toestanden wa-
ren gevastigd, oordeelscheidscheidscheidscheids
uit had, in 't kort, de weg bereid werd tot
het betere. Plotseling staat de Mahdi op, een
dweepziek, wellustig maar fier, weispredend,
krachtig Mahomedaan. Hij weet duizenden voor
zich te winnen en predikt den kruistocht tegen
de overheerschers, de Egyptische regering,
als afvalligen van 't ware geloof. De Egypti-
sche en Britsche troepen verlaat hij; een man
als de edele Gordon valt door verraad. De
Mahdi zegeviert en blijkt weldra een despot en
dwingeland. Hij wordt door verpif omgebrach-
t, doch zijn opvolger voert thans met
ijerend hand de teugels van 't bewind. De
slavenhandel bloeit weer; het land zinkt in
barbaarsheid terug, voor lange jaren misshien,
Wie verklaart dergelijke raadselen?

Doch hoevel onoplosbare en raadselachtige
zich op